
JOHN STUART MILL 100 JAAR NA ZIJN DOOD.

f.l. van holthoon.

De redactie van Groniek vraagt me een enkel woord te schrijven naast het artikel van Alan Ryan over J.S. Mill. Veel kan het niet zijn, want Ryan heeft in kort bestek het voornaamste, dat er in een memoriam te zeggen valt, wel bijeengezet.

Wat opvalt is de bewondering, die Ryan voor de intellectuele statuur van Mill heeft. Dat ligt niet voor de hand. Zeker, vorige generaties hebben Mill een goed en braaf mens gevonden, maar zijn denkbeelden stopte men resoluut in de oude schoendoos. Het getij is aan het keren en wat dat betreft is het symptomatisch dat Ryan ze weer te voorschijn haalt om ze te bekijken onder het goedkeurend gemompel: nog niet zo gek! Hoe komt dat?

Een factor is, dat men in de laatste tien jaren het werk van Mill zorgvuldiger is gaan bekijken. Op het moment wordt in Toronto zijn verzameld werk in een kritische editie uitgegeven en van een dergelijke onderneming gaat een geweldige stimulans over Mill uit. Er is wel degelijk voortgang van wetenschap in ons vak.

Dan is het zo, lijkt me, dat Mill's op de mensen en dingen weer meer in de actualiteit gekomen is. Mill's opvatting over het milieuvraagstuk zijn langzaamaan overbekend. Het rapport van de Club van Rome herbergt een groot citaat van Mill over dit punt. En wanneer Ryan eerder voor het socialisme van Mill dan van Marx kiest dan spreekt daarin mee de niet zo verheffende ervaring met de praktijk van communistische regimens op het punt van de menselijke vrijheid.

.....

Toch moeten we een beetje oppassen met Ryan's bewondering voor Mill. Voor Ryan past Mill in een oerdegelijke Engelse traditie van het empiricisme. En het is nu eenmaal zo, dat zelfs socialisten in Engeland nooit veel op hebben gehad met de denkbeelden van Marx. Aan de andere kant is Mill in vele opzichten hun geestelijke vader. Dat geldt voor socialisten op het continent toch veel minder. Mill blijft voor ons -socialist of niet- toch meer een Engelse dan een Europese figuur.

.....

Bovendien zou ik evenzo goed een ris citaten weten te vinden, waaruit blijkt dat Mill ver van ons afstaat. Neem Mill's pleidooi voor de werkhuizen, waar echtparen van elkaar gescheiden worden om het fokken van pauperkinderen te voorkomen. Er zit aan Mill's visie op de sociale vraagstukken een harde, meedogenloze kant, die we niet meer nemen. Toch heeft ook deze kant van Mill weer een zekere actualiteit. Door de welvaart zijn we in de afgelopen 15 jaar wel erg verwend geraakt. Nu we beginnen te merken, dat er grenzen aan de toeneming van onze stoffelijke welvaart gesteld zijn, is het toch goed om naar Mill's vermanende stem te luisteren. Mill werd uiterst geprikkeld door sentimenteel, halfzacht gezwets, dat de werkelijke problemen in een weldadig aandoende mist hult. We kunnen wel wat harder worden voor ons zelf met het oog op wat de toekomst inhoudt. En we zullen naar minder gemakkelijk te verkopen oplossingen voor sociale problemen moeten streven nu we ze niet langer in de marge van de economische groei kunnen oplossen.

Dat Mill met het oog op de toekomst de nadruk legt op de persoonlijke verantwoordelijkheid van de mens trekt mij -evenals Ryan- aan. Maar afgezien van dit punt zijn er redenen genoeg om deze bescheiden man 100 jaar na zijn dood nog te eren. Wat mij in Mill bovenal treft is de consequentie waarmee hij zijn visie in zijn persoonlijk leven heeft verwezenlijkt. Een arbeider vroeg Mill, in de jaren zestig, wat hij moest doen. Naar de wereldtentoonstelling in Parijs gaan of het beetje geld dat hij had besteden om boeken van te kopen. Ga nu maar, schreef Mill terug, die boeken kunt u wel van mij lenen. Een grootse reactie van een man op het toppunt van zijn roem. Voor mij reden genoeg de lezer het opstel van Ryan aan te bevelen. Hopelijk trekt hij dan ook eens een boek van Mill zelf uit de kast.

.....
zo lang de voorraad strekt....

GRONIEK VOOR EEN PIEK

alle nummers tot aan deze jaargang
.....

Test Paper I.

Up to the end of 1066

1. Which do you consider were the more alike, Caesar or Pompey, or vice versa?
2. Discuss, in latin or in gothic (but not both), whether the Northumbrian Bishops were more schismatical than the Cumbrian Abbots, (Be bright)
3. Which came first, A.D. or B.C.? (Be careful)
4. Has it never occurred to you that the Romans counted backwards? (Be honest)
5. How angry would you be if it was suggested
 - 1) That the XIth Chap. of the Consolations of Boethius was an interpolated palimpsest?
 - 2) That an eisteddfod was an agricultural implement?
6. How would you have attempted to deal with
 - a) The Venomous Bead?
 - b) A Mabinogion or Wapentake? (Be quick)
7. What would have happened if a) Boacidea had been the daughter of Edward the Confessor? b) Canute had succeeded in sitting on the waves?
Does it matter?
8. Have you the faintest recollection of
 - 1) Ethelbreth?
 - 2) Athelthral?
 - 3) Thruthelthrolth?
9. What have you the faintest recollection of?
10. Estimate the average age of
 - 1, The Ancient Britons
 - 2) Ealdormen
 - 3) Old King Cole
11. Why do you nothing at all about
 - a) The Laws of Ingfangthief and Egg-seisin?
 - b) Saint Pancras?
12. Would you say that Ethelread the Unready was directly responsible for the French Revolution? If so, what would you say?

N.B. - Do not attempt to answer more than one question at a time.